

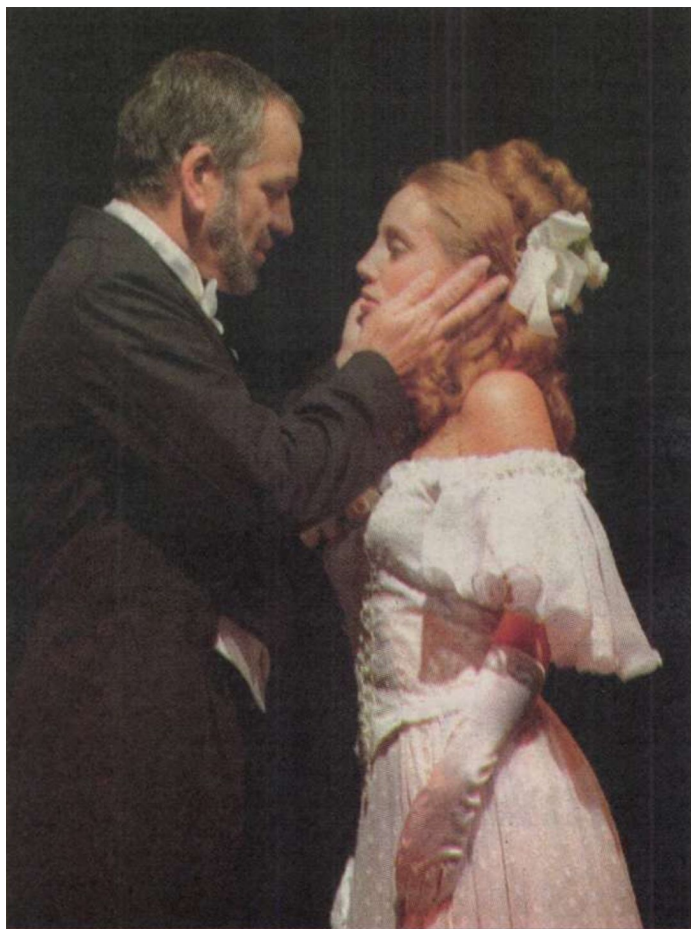
A vörös postakocsi

Krúdy Gyula–Kapás Dezső színműve

Istenkísértés Krúdy műveiből színpadi játékot formálni: történeteit nem a drámai fordulatok jellemzik, hanem a tragikus életérzés. Akár Podolinban, akár az Aranykéz utcában forognak hősei, mindig ugyanoda jutnak: az ellobbant szenvedélyek üszkös romjaihoz. Mi a vétkük? Mi ellen harcolnak? Milyen végzet teljesedik be rajtuk? Egyetlen ellenfelük van, az idő. Hiába sietnek minden percüket szenvedéllyel, nagyúri gráciával megtölteni, vége a kalandoknak, a fölfedezéseknek, a hódításoknak, lejár az idő.

Amikor sok évvel ezelőtt Kapás Dezső a dramatizálásra vállalkozott, tudta, hogy színpadra vinni életérzést is csak úgy lehet, ha cselekményt komponál. Öregedő férfi utolsó szerelme és önpusztító hullása áll a közép-pontban, Alvinczi Eduárd az unokahúgába szerelmes, de a leány nem a csendes biztonságot választja. A nagyvárosba szökik, ahol kedvese hamarost túlad rajta. Alvinczi egy örömtanyán bukkan rá, s emeli magához. Közös útjuk nem a boldogok utazása: a csalódott lány s a megkeseredett férfi a reménytelenek solidaritásával áll egymás mellett.

Tordy Gézának a mostani színrevitelhez három társa volt. Az Alvinczi-történetben megélt férfibánat; a főszerepre méltó *Gáti Oszkár*; és a naturális valóságot költői hangulatba emelő színpadkép. A rendezés nem törekedett kirajzolni azt, ami Krúdyt sem izgatta: nincs történelmileg meghatározott kor, nincsen feszes társadalmi rend, Alvinczihoz képest mindenki szolgál. Nyomatékosá tette viszont az életfelfogások rendjét. A földközeli figurák vaskos szerelmekről, nagy zabálásokról csevegnek; a bállok és kuplerájok vendégei érzelmi ömlengésekkel álcázzák nagyon is testi kívánságaikat; Alvinczi pedig, anélkül, hogy érintene választottját, szeret. Estella a tisztá szerelem oltárán álló angyal, vétke éppen az, hogy lelépett a piederstárlóról, élni akart. „De az élet szennyes” – állítja Alvinczi, tisztá csak az maradhat, aki, mint deres fejfel már ő is, elvonul a sokadalomból. A mai nézőben azonban mocorog a kisördög: nem unalmas-e így élni? Meg aztán Alvinczinek is megvolt a maga viharos ifjú-

Gáti Oszkár és Danyi Judit az előadás egyik jelenetében.

sága. Nem önzés-e az a gondoskodás, amelyik épp az élettől akar megkímélni?

Ezt elkerülendő van szükség a báli jelenet látomásaira, illetve az örömtanya kísérteteire. Sajnos azonban a rendezés nem tudta belesimítani a cselekmény főszövegébe ezeket a jeleneteket. Mintha nem döntötte volna el, kinek az emlékei, kinek a sejtései ezek a kéretlen lidércek. Estella (*Danyi Judit*) vállára túlságos nagy terhek rakódnak, attól is félnie kell, amiről nem is tudhat. Mindenekelőtt a színésznő vonzó ifjúságának köszönhetjük, hogy nem lett színpadi kellékké e nőalak, míg egyik férfitől a másik karjába hullik. Pedig nagy a veszély. *Ungvári István* nem tudott olyan jelentős Rezeda Kázmért formálni, hogy elhiessük: érzékű nő vele tart a bizonytalanba. Csábítóként krakéler volt, sátáni megrontó helyett krampusznak hatott, végül úgy könyörgi vissza magát Estella szerelmébe, mint egy sikasztáson ért bankfiú. Alighanem a rendező jobban utálja az ifjú csábítókat annál, hogy némi esélyt engedjen Rezedának. *Gyöngyössy Katalin* a Madám szerepében vette a bátorságot, hogy még csak ne

is emlékeztessen Dajka Margit hajdani remeklésére, mégis eleven, érdekes figurát teremt. Mamuszba bújtatott lábaitól, veres parókás fejével a zabálós mélyvilágból Alvinczi álmoképeihez ér fel. A színészi teljesítmény kivételes bizonyítékával Gáti Oszkár Alvinczije szolgál. Megjelenése erőt sugároz, hallgatásai titkokat sejtetnek, s miközben minden körötte forog, éreztetni tudja, hogy idegen, éppen csak átutazó ezen a valóságon. Rezeda Kázmér jelentéktelensége folytán önmagától kénytelen rádöbbenni, hogy Estella többet jelent számára gyámleánynál. De Gáti még ebből a partnerhiányból is a szerepét erősíti.

A díszleteket *Menczel Róbert* tervezte, és döntő részre kell legyen a világítás megkomponálásában. A sejtelmék és hangulatok leginkább kényes eszközök voltak a kezében, mesterien bánt velük. A befejező pillanatokban végtelen vízfelület csillog, őszi hold, a terasz szétűszik, s csak két halványuló ködalak marad a színen. A Krúdy-életműhöz méltó kép: „Mélabús mosollyal gondolok vad, boldog ifjúságomra.”

Berkes Erzsébet